Published and distributed under permit (No. 701), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

SVOBODA

UKRAINIAN DAILY

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ РІК XXIX. ЧИСЛО 165. ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., ПОНЕДІЛОК, 18-го ЛИПНЯ, 1921.

VOL. XXIX. No. 165. JERSEY CITY, N. J., MONDAY, JULY 18, 1921. THREE CENTS

ПРОГАНЯЮТЬ МАЙНЕРСЬКИХ ПРОВІДНИКІВ З ВУГЛЕВОГО ОКРУГА МІНГО

СУД НЕ ХОЧЕ ВИПУСТИТИ АРЕШТОВАНИХ ЗА ЗАПОРУКОЮ.

ЧАРЛСТОН, Вест Верджінія, 15. липня. — З Шікаго приїхав сюди Огест Кер, адвокат майнерської юнії, і зараз почав старання в суді, щоби заарештованих за переступленне губернаторської проклямації юнійних лідерів випустити на волю. Суд однак не згодився на випущенне їх за кавцією („бейлом").

ПЯТЬОХ ЮНІЙНИХ ДІЯЧІВ ПРОГНАНО ЯК ПОЗАСТЕЙТОВИХ.

Тоді адвокат юнії відбув ряд конференцій з майором Дейвисом, спеціяльним представителем губернатора Порґана, викликуючим военне право, проголошене губернатором; остаточно Дейвис згодився випустити на волю Дейвида Роба, фінансового агента союза майнерських юній (Юнайтид Майн Воркерс оф Америка), як що він покине Вест Верджінію в найблизший понеділок вечером разом зі ще двома другими юнійними робітниками, що помагали йому вести запомогову роботу в страйковім окрузі. Сі два помічники Роба називаються Роберт Гілмор та Джан Бравн.

Дальшою точкою умови е, щоби протягом тижня від завтрішнього дня покинули стейт Джан Мецер або Герберт Год, котрі також були додані до помочи Робови при ведению запомогової акції серед страйкарів. Один лише з них буде мав право лишитися на тиждень довше в страйковім окрузі тому, щоби передати свою роботу на якогось місцевого юнійного працьовника.

Добинсови, одному з арештованих, позволено перебувати та продовжати свою роботу в окрузі так довго, аж доки йому позволять військові власти. Зате Джана Вигинса, Генрі Копа та Джейка Коберна, котрі живуть в полудневій части стейту, мають бути пущені на волю і мають оставати на волі, як що вони будуть заховуватися згідно з проклямацією губернатора.

Всі арештовані мають бути зараз випущені на волю, а поліційні власти стейту мають дати їм всяку охорону.

СЛІДСТВО В СПРАВІ СТРАЙКУ В МІНГО.

ВАШИНҐТОН, 15. липня. — Перед комітетом сенату, розслідуючим положенне в страйковім окрузі Мінго, виступав нині С. Ф. Кіні, президент окружної юнії майнерів, і признав, що за один рік боротьби межи страйкарами та компаніями в окрузі було 100 случаїв смерти. Представителі вуглевих компаній начисляли всіх випадків 27.

Показуючи на представителя вуглевих компаній, сидячого на крісли в салі слідства, Кінї говорив: „Страйкарів примушено до кождої вибтви в страйковім окрузі вами та вашою бандою".

Він признав, що більшість нещасних випадків в битвах була не по стороні робітників, але „по другій стороні". Він оборонив гірників, заявляючи, що вони рідко стріляють, щоби убити. Він покликувався на слова одного поліційного урядника, котрий сказав: „Як верховинець стріляе на человіка два рази і не вбе, то знак, що він стріляв, щоби не вбити."

Другим свідком був Р. Г. Кіркпатрик, колишній форман в Бервел Ковл енд Кокс Ко., котрий зізнав, що ся вуглева компанія урядила бійку коло входу до копалні, щоби стейтові власти мали притоку проголосити военний стан і в той спосіб здушити страйк. Свідок так описував сей нібито напад: Один урядник копалні пішов в поблизький лісок і звідти стрілив кілька разів до копальняного комина. Свідок зі ще двома людьми нібито відстрілювався нападаючим, а опісля вибрався з ними, щоби нібито обійти ворога.

Третим свідком був В. Е. Гачісон, майнер і організатор майнерів; він зізнас, що майнери були найбільше невдоволені тим, що вуглеві компанії не дали їм користати з тих усіх прав, які їм признавав в час війни уряд і тому, що компанії примушували робітників купувати в компанійних крамницях, котрі рахували за товари більше, як другі крамниці. Як робітник не купував в компанійній крамниці, компанія зараз проганяда його з роботи в майні.

СКАНДАЛ В СЕНАТІ ЧЕРЕЗ СПРАВУ БОНУСА ДЛЯ ЖОВНІРІВ.

ВАШИНҐТОН, 15. липня. — Сенат постановив відложити справу бонуса для жовнірів, як сего домагався президент Гардинг.

Зараз по відложенню прийшло в палаті сенату до скандальної сцени межи прихильниками та противниками закона про бонус. Як лише ухвалено відложити справу бонуса, сенатор Меккамбер почав промову, звертаючися до жовнірів на галерії, запевняючи їх, що справу відкладається лише на короткий час. Сенатор Ватсон почав переривати бесідникові, викрикуючи: „Сідай, сідай", та називаючи сенатора боягузом, що боїться сказати жовнірам, як справа в дійсности стоїть. Сенатор Рід перервав Меккамберові, як сей говорив, що справа бонуса незадовго прийде знов під обради, а саме як лише чужі держави звернуть позички. Сенатор Рід сказав на се, що секретар скарбу заявив, що се буде вимагало що найменше 5 літ. Сенатор Меккамбер заперечив сему. За короткий час сенатор Меккамбер вызвав Ріда вийти зі салі та полагодити там сю справу (розуміється, бійкою на кулаки). На се Рід відповів, як він хоче показувати свою фізичну силу, може її показувати в палаті. На се сказав Меккамбер, що він ще не бачив такої зволоки, що визваний на бійку, не виходив до неї.

СПРАВА УЧАСТИ ЯПАНУ В МЕЖИНАРОДНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ.

ВАШИНҐТОН, 15. липня. — Японський уряд уже вислав докладну ноту до американського уряду в справі своєї участи в пропонованій президентом Гардингом межинародній конференції в справі розброєння. Япан заявив, що він годиться брати участь в конференції, о скільно вона буде відноситися до самої справи розброєння, але рівночасно заявляе, що дискусія над ріжними питаннями Далекого Сходу мусить бути обмежена, заким він рішиться на участь в конференції.

З тої причини межи урядом Злучених Держав та урядом Япану відбувается тепер вимінна дипльоматичних нот. Американські урядники пояснюють становище Япану тим, що в справі Далекого Сходу Япан боїться, що він стрінеться з опозіцією усіх присутних на конференції.

АМЕРИКАНСЬКИЙ КОНСУЛЬ ДЛЯ ЛИТВИ.

ВАШИНҐТОН, 15. липня. — Оповіщено тут сегодня номінацію Клеменса Едвардса американським консулем в Ковні, хвилевій столиці литовської республики. Після стейтменту урядових вашингтонських кругів, ся номінація американського консуля для Литви не означае собою признання литовського правительства зі сторони американського уряду.

ФРАНЦУЗ ПРО ПОЛЬСЬКУ КОЛЬОНІЗАЦІЮ.

У варшавському французькому часописови „Le Journal de Pologne" помістив С. ді Моріе, професор суспільної економії, статтю, в якій в приязній Польщі, але безпощадній критиці піддае польську фінансову і економічну господарку. Між иншим сось що пише Моріе про польську кольонізацію:

„Вавшим жовнірам дається кольонії, яких вартість, після заповнень одного зі соймових послів, досягае деколи цифри 20 мільонів. В подібний спосіб витворювали давнійші королі аристократію. Сьогодня робить се Польща, яка хоче бути незалежною, а якої фінансове положенне е критичне і яка потребуе жерел доходу.

„Дарунки розділяється в виборчих цілях? Народ, який хоче жити, мае право супротивитися сему. А може роздається землю в національних цілях? Коли так, то се минається з ціллю, а навіть вислід сего може бути ще поважнійший, бо кольонії стаються дійсно осередками большевизму. Скажуть, бути може, що герой мае „право" на такі подарки. Тяжко в се повірити, бо французькі жовніри були неменшими героями, та ані один з них не одержав подібної „рекомпензати".

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ СТАВРОПИГІЇ У ЛЬВОВІ.

Загальні збори Ставропигії у Львові відбулися дня 12-го червня с. р. Вибрано нову старшину, в склад якої входять: Др. Ст. Федак як сеніор, Др. Роман Чайківський і Володимир Децикевич як віцесенатори, та члени: Микола Бабин, Др. Іван Бережницький, Др. Іван Брик, інжинір Ярослав Стефанович, Михайло Яценьо, Михайло Стефанівський, Зенон Лукавецький, Софрон Ференцевич, Ізидор Громницький, Онуфрій Пацак і Михайло Денис.

СВОБІДНИЙ ПЕРЕЇЗД ЧЕРЕЗ КАНАДІЙСЬКУ ГРАНИЦЮ ДЛЯ УКРАЇНЦІВ.

Українці зі Злучених Держав можуть свобідно переїзджати через канадійську границю, коли вони вибираючись до краю хотять їхати корабельною лінією Кенедієн Пасіфік в Канаді. Богато Українців з індустріяльних околиць північних стейтів зголосилось вже до бюр сеї компанії, замовляючи для себе карти корабельні.

Поширені вісти будьто би граница канадійська була замкнена для переїзду Українців і Росіян в Канаду, е неправдиві.

Треба лише голоситись до бюр Кенедієн Пасіфік Компанії.

РАБІНДРАНАТ ТАҐОРЕ В ПРАЗІ.

Дня 18. червня о 8. год. рано віденським поїздом приїхав до Праги індійський поет Рабіндранат Таґоре. Привитав його цілий чеський і німецький учений світ з отвертими руками. Витали його промовами чеський індольог д-р Лесни, пр. Матезіе, ректор пражського університету Мареш і другі.

Пражська „Трібуна" так описуе вигляд поета: Прегарна його голова е в повній гармонії з його голосом, коли промовляе. Таґоре вже своєю появою переконуе слухачів, що е не тільки фільософом і поетом, але й учителем, промовцем і вродженим духовим провідником. Голос поета чистий і мельодійний виходить уже при перших словах з любячої душі, перенятої думкою і добротою.

У великій авлі університету говорив Та.оре про буддизм і теперішні релігійні напрямки в Індіях. Вказав на те, що чоловік прийшов після науки Будди на світ по се, щоби говорити з чоловіком. Між чоловіком а Невідомим Безконичним відбувается вічна драма любови. Бог е творцем чоловіка, а чоловік творцем бога. Нині одначе світ єдиненний механічним звеном, а не внутрішним односгійним звязком любови.

Людство осягне свою досконалість тільки тоді, коли ріжні раси й народи могтимуть свобідно проявляти свої характеристичні черти, скріплені чувством любови. Всякий імперіялізм, крім імперіялізму любови, істнуе неправно. Імперіялізм скидае малі народи з овиду землі, як тріски до коша. А треба, щоби тріски зрослися в один пень. До сего повинно прямувати людство.

Таґоре, який говорив по англійськи, прикрашував свою бесіду пригарними реторичними образами і поетичними цітатами, що мов палаючий чистий огонь порівали слухачів.

Серед одушевлення й окликів публики Таґоре лишив університетську салю, щоби на другий день дати виклад студентству в великій салі Люцерни.

Рабіндранат Таґоре вийхав уже з Праги до Парижа.

НЕКОРОНОВАНИЙ КОРОЛЬ.

В мармарошських горах і лісах, уже від довшого часу гуляе ватага людий а її отаман Шугай видае проклямації, в яких називае себе некоронованим королем Підкарпатської України і підбурюе селян проти уряду. Вони е добре уоружені, мають і гармати, а жандармерія не може найти їх криївки. Коли дороги небезпечні, Шугай переходить зі своїми товаришами на польський бік, де почуває себе безпечним.

ПОВІНЬ В ГАЛИЧИНІ.

Безперестанні дощі, які маємо від кількох днів, наробили всюди великі шкоди. З усіх сторін краю доносять, що вода з деяких рік вилляла, роблячи великі шкоди по полях і сіножатах. На лінії Самбір-Сянки вилляв Дністер. Вода стоїть вже нарівні з залізничим насипом, зірвала кілька мостів і забрала велику скількість нагромадженого деревного матеріялу з тартаків. На лінії Самбір-Львів вилляла Верешиця і заляла сіножати і цілі стирти з сіном. Коли негогода потревае довше, грозить всім велика голодова катастрофа.

ПРОЦЕС БУНДИСТІВ В САМБОРІ

Дня 1. липня с. р. відбувся перед судом присяжних в Самборі процес членів „Бунду" Я. Брукнера і 10 товаришів з Бориславa, обжалованих о злочин з § к. з. (державна зрада). Предсідником трибуналу буде радн. Беннарович; обжалуе прок. Василик, боронять адвокати д-р Ляйб Ляндау з Перемишля, д-р Рафал Бубер і д-р Айнайглер зі Львова, д-р Гескі з Кракова і д-р Сиропі з Самбора.

ЗЗА КРАТ ЧОРТКІВСЬКОЇ ТЮРМИ.

Нераз вже на сторінках української преси писалося про положенне політичних вязнів у чортківській тюрмі і завдяки тому відносини в дечому змінилися. Забрано відси управителя вязниці Свідзінського, слідчого суддю Порщінецького, прокуратора і деякі судейські сили, що найбільше далися в знаки політичним вязням і вилущено на волю около двайцять політичних вязнів, що пересиділи в слідчій вязниці по 6—9 місяців.

Зараз мучиться тут ще 15 таких вязнів, між ними Я. Зазуляк, учитель з Косова, який сидить уже 8 місяців; В. Шкварок, учитель прив. української гімназії в Чорткові, 7 місяців; Мих. Боднар, судовий офіціял з Борщева, 5 місяців; Мих. Данчук, з Кудринець, п. Борщів 5 місяців і инші.

Як відомо, всім політичним вязням закидується в чортківському суді большевизм і злочин головної зради з § 58. і держиться місяцями в тюрмі, щоби наконець без слідства і розправи випустити на свободу.

Знаменна була розправа проти Василя Стефанишина, сільського хлопця, що стругав баброботу в військовій большевицькій кухні, обжалованого за те, що „з оренжем в ренку пелніл службе пши кухні нешпиящельскей". Очевидно, його увільнено, але передтим сидів в тюрмі 8 місяців.

Життя в тюрмі важке. Харч зовсім недостаточний, подаваний в брудних шальках. Вязні сплять на деревяних прічах з перегилою або й без соломи. Нема ні одної мидниці, а пр купіль і не говорити. Вязням заборонено купувати щонебудь за власні гроші.

Слід відмітити, що місцевий У. Г. Комітет не досить інтересуеться долею політичних вязнів, коли досі не постарався о приспішенне слідства, або звільненне решти увязнених. Вязні чортківської тюрми звертаються тому до УГК. у Львові, зокрема до Правної Поради У. Г. К. з прошенням негайної оборони і помочі у визволенню від довгих тюремних мук і терпінь.

ВЕЛИЧЕЗНА СПЕКА В РОСІЇ І НА УКРАЇНІ

БЕРЛІН, 15. липня. — Незвичайні спеки найшли на деякі частини Росії, ищучи вигляди на добрий урожай. Послідні вісти доносять, що постійна посуха спалила зерно в полуднево-східній Росії, на північним Кавказі і в деяких частинах України. Там, де посухи не було, жнива заповідаються добре.

СОВЄТИ ЗМЕНШАЮТЬ ЧИСЛО УРЯДОВЦІВ.

Насліді з Москви до Риги вісти доносять, що советське правительство порішило зменшити число своїх урядовців в Москві і Петрограді в половину. Від 1-го серпня будуть видавати поживу лише половині тепершнього безмежного числа советських урядовців.

ГОЛОВОЮ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ ВИБРАНИЙ ЗІНОВЄВ.

БЕРЛІН, 15. липня. — Конгрес Третого Комуністичного Інтернаціоналу покінчився сегодня поновним вибором Г. Зіновева головою Екзекутивного Комітету. В своїй промові до делегатів про загальну політичну ситуацію, Зіновев сказав, що в останних часах буржуазія незвичайно скріпилася, однак революційні маси російського робітництва і селянства надалі будуть кріпко придержуватися свойого післяництва, як авангарда світової революції.

Цікавою річею е се, що Центральне Стоваришенне Промислових Робітників і Консумційні Стоваришення внесли жаданне до советського правительства о позволенне їм ввійти в вільну торговлю з Туреччиною, Сибіром і Україною, для закуплення всяких припасів, потрібних для стоваришень.

З боку центральної управи стоваришень призначено вже суму 5 мілїярдів советських рублів на переведенне закупів заграницею.

ПЕТРОГРАДСЬКУ ПРИСТАНЬ ВІДДАЮТЬ АНҐЛІЙСЬКІЙ КОМПАНІЇ.

До Копенгаги донесено, що советське правительство рішило винаняти петрогрядську морську пристань британській компанії. Дохід з пристани має йти по половині на англійску компанію і на советське правительство.

ПОЛЯКИ ПОБОЮЮТЬСЯ ВЖЕ ЗА СХІДНУ ГАЛИЧИНУ.

....З Варшави доносять, що польські східногалицькі посли відбули нараду в цілі приняття спільних виступів на виладок дискусії західно-европейських держав над справою Східної Галичини. У звязку з цим принято постанову, щоби візвати польський уряд, аби цей виготовив „законопроект, який мав би формувати відношення уряду до Українців". Ця остання ухвала мае бути противагою для евентуальної дискусії в справі Східної Галичини на заході. Так воно все було, коли польські політики пілозрівали, що мається дискутувати про східно-галицьку справу.

У премієра Вітоса була депутація, зложена з послів Гжендзельского, Гальбана і Скарбка і в імени польських східногалицьких послів представила такі домагання: 1) Виясненне номінації о. Боцяна на гр.-кат. епископа в Луцьку. 2) Жаданне від уряду оголошення програми політики на східних окраїнах. 3) Зміщенне польської делегації в Союзі народів. 4) Висланнa до Риму відповідного репрезентанта, який мігби поінформувати Ватикан про відносини на сході та спростування „фалшивих інформацій" митр. Шептицького. Вітос у своїй відповіди зазначив, що деякі з цих постулятів уже сповнено.

ДВА ТИСЯЧІ ЛІТ ТЮРМИ ДЛЯ КОМУНІСТІВ.

БЕРЛІН, 15. липня. — Німецька комуністична газета Червоний Прапор (Роте Фане) обчислює, що німецькі суди видали вироки на більше чим два тисячі років тюрми на тих комуністів, що недавно брали участь в плянованім повстанню проти тепершнього німецького правительства.

Після обчислення засуджено: 400 комуністів на 1500 літ вязниці, 500 комуністів на 800 літ вязниці, 8 обвинених засуджено на вічну вязницю а 4 комуністів засуджено на смерть.

Партійний провідник Брандлер зістав укараний 5 літною тюрмою мимо сего, що суд заявив в вироці, що Брандлер поповнив злочин не з мотивів нечесних.

НАСТУП ГРЕКІВ ПРОТИ ТУРКІВ ПРОДОВЖУЄТЬСЯ.

ЦАРҐОРОД, 15. липня. — Грецька армія продовжуе свою офензиву проти турецького війска в Малій Азії на лінії Бальмагуд і Кутая.

Сильного опору Турків сподіються на захід від Кутаї, бо турецькі націоналістичні війска дістали велику підмогу в значних відділах Курдів і Татарів.

Мустафа Кемаль Паша, голова турецького націоналістичного правительства удався до Ангори, де є головна турецька военна кватира. Турецьке національне зібранне вілложило свої засідання на пізнійший час.

ГРОЗА СТРАЙКІВ В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 15. липня. — Доктор Отто Бауер, бувший міністер заграничних справ в австрійській республиці загрозив віденському правительству загальним страйком робітників в Австрії, колиб великий віденський арсенал не був зсоціялізований.

Др. Бауер заявив, що плян залишення соціялізації арсеналу вийшов від заграничних капіталістів.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Ситі і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ДОМОРОСЛІ СТРАТЕҐИ І ПОЛІТИКИ.

Большевицька ґазета „Українські Щоденні Вісти" любить від часу до часу переїхатись перед своїми читачами на воєннім конику. Щоби, мовляв, товариші не падали на дусі.

Зміст їх стратеґічно-політичних базґранин такий: Війна у Східній Европі висить на волоску. Червона армія знищить Польщу і Румунію; злучиться на Балкані з турецькою армією, на Угорщині з комуністами, на Шлеску з польськими комуністами, в Німеччині недавно була комуністична революція, деякі полки француської армії кричали недавно „проч з війною", в Італії страйки, в Еспанії комуністи скріпились, в Анґлії страйки, в Америці безробітте — і світовій революції ніщо не стоїть на перешкоді.

Що в Німеччині роблено революцію, яка не вдалася; що в Анґлії й Італії страйки, а в Америці безробітте — усе те правда. І се не дуже велике диво, бо по світовій війні кождий, хто має яке-таке поняттє про сучасну світову господарку, знав, що таке наступить. Бо війна чи революція, се нищеннє, а не будова. І по кождій чи то війні чи революції (яка є звичайно товаришкою першої), мусять прийти пошести, недостатки, страйки, голод і т. д.

Та чи через ті всі нещастя наступить сейчас світова революція, в те треба сумніватись. І ніхто з трошки бодай думаючих людий не буде вірити тим стратеґічним плянам „Укр. Щоденних Вістий", які воюють без перестанку і без... розуму.

І так в маю (ч. 103) писала та ґазетка про близкий наступ большевиків на Польщу. В червні с. р. покинула Польщу (з якою після риського договору має Росія жити в приязних відносинах), а взялась до Румунії. Так ся ґазетка лапає всякі дурні депеші і подає своїм читачам як надію на спасеннє, на близкий прихід всесвітньої революції. І так в ч. 126 (406) пишуть „Укр. Щоденні Вісти": „Румунія в страху перед большевицьким наступом". („30 дивізій червоного війска нагромаджено проти Румунії".), а в ч 142 (422) тої ґазетки Румунія вже позбулася страху і як кажуть там „Укр. Щ. В.": „Румунія не перестає провокувати". Як в протягу пів місяця забули стратеґи з „Укр. Щ. Вістий", що писали перед півмісяцем, сего здається вони самі не знають. Раз Румунія боїться і шле алярмуючі депеші до Парижа, то знов по півмісяци вона „НЕ ПЕРЕСТАЄ провокувати". (видно, се давнійше мусіло теж бути!)

Стратеґи з „Укр. Щ. Вістий" люблять і числами оперувати. Своїх читачів годують депешами з Царгороду, то „почтою", не вважаючи, що се „качки ґазетярські". І так в ч. 126 містять „У. Щ. В." телеґраму, що на румунськім фронті нагромаджено 30 дивізій. В ч. 140 доповнюють ту вістку, кажучи: „На самім румунськім фронті більшовики нагромадили 600 тяжких армат і 2.000 машинових крісів". Здається, що стратеґ з „Укр. Щ. В." в життю не видів ані тяжкої гармати ані машинового кріса, бо таке відношеннє як 600 тяжких гармат до 2.000 машинових крісів се такесаме як кулак до носа. Коли на одну дивізію припадає 20 тяжких гармат, то леґкої артилерії мусить там бути бодай 60 до 80 на дивізію; на 30 дивізій мусіло би бути яких 2.000 легких гармат, а число машинових крісів мусіло би виносити яких 20.000 (в часі світової війни австрійська ар. дивізія мала около 500 машинових крісів і більше).

Та читачам „Укр. Щ. Вістий" певно можна усе подавати, бо вони не сумніваються в правдивість того, що їх редактори понаписують. Щож шкодить написати, що приміром, в останнім часі сформовано 7 нових дивізій кінноти, значить около 30.000 коний? Що шкодить витрясти з рукава 30.000 коний? (Притім і Буденному чи Будьонному причіпили „У. Щ. В." ґенеральські еполети. В р. 1920 висмівала большевицька преса француських журналістів, що з Будьонного зробили ґенерала, та стратеґи з 11. стріту, здається не чули про се).

Що шкодить „Укр. Щ. Вістям" написати так: „На румунськім фронті 30 дивізій". Дивізію числять по 7.000 людий, отже на румунському фронті „400.000" (ч. 140). В маю було 30 дивізій, значить около 200.000 людий, а за пів місяця там вже є 400.000 жовнірів.

Дивно, пощо та ґазетка завертає читачам голови своїми ґазетярськими качками? Чи не красше написати, ґаспада редактори, що про військові і воєнні справи не маєте поняття? Пощо дурити людий мнимою офензивою проти Польщі чи Румунії? Риський договір був найліпшим свідоцтвом, що большевицька Росія не може повалити шляхотської Польщі, з якою заключено мир за ціну великих уступок. Кождому, що має яке-таке понятте про війско, було в 1920 р. ясне, що большевицька армія хотяй чисельно сильнійша від польської, так технічно о много слабша. І се було причиною кінцевих неудач червоної армії. Здається, що кождий нині знає, що в Росії є досить клопотів дома і там до війни проти Румунії чи Польщі чи цілої Европи нема ні охоти ні сили.

Прихильники „Укр. Щ. Вістий" видно тратили надію на скорий прихід всесвітньої революції і тому „У. Щ. В." в ч. 140 гремлять під заголовком „Бути або не бути", що „прихід революції дуже близкий". І розуміється, бо в ч. 136 було, що „Ленін заповідає світову революцію".

Бо „він зовсім не втратив надії на світову революцію". „Розлад капіталістичного світа є в тоці"; „кольоніяльні народи, яких число доходить до одного міліярда, принимають з кождим днем щораз грізнійшу поставу супроти капіталістичних держав". (Від грізної постави до революції, здається, не дуже близко). „Через нашу економічну політику" (тобто концесії заграничним капіталістам, скиненнє срібної монети з погруддем Николи II, уступки для селян, приватну торговлю і т. д.) „можемо мати дуже великий вплив на світову революцію".

Так сказав Ленін. Він осторожний політик і каже, що надії не стратив і що „МОЖЕМО мати вплив на світову революцію". Та „Укр. Щ. Вісти" є ліпшим політиком і тому кажуть „пролетарській революції бути і непримітно бути в короткім часі", бо до того доводять усі істнуючі обставини нашого часу". (Се останнє реченнє значить тілько що торічний сніг, бо істнуючою обставиною нашого часу є і та обставина, що „У. Щ. В." лапають всякі ґазетярські качки і годують ними своїх читачів; бавляться в стратеґів, у світову революцію і т. д.). До світової революції мусить незабаром прийти, бо так хоче також III. Інтернаціонал. І так пишуть „У. Щ. В.55 в 143 ч.: „Американські комуністичні делеґати висказують переконаннє, що війна між Анґлією і Злученими Державами є неминуча, хоч номінально буде найперше відбуватися війна між Злученими Державами і Японією" і т. д. Тут американські делеґати грають ролю ворожки знад Рену пані Вінтер, про якої ворожби недавно американські часописі розписувалися. Ворожба пані Вінтер заповідає, що в 1921 р. вибухне нова світова війна між Японією й Америкою, отже вона нічим не ріжниться від „переконань" американських комуністичних делеґатів. Коли се якась ворожка плете, то ніхто не подивує, одначе коли таке плететься на III. Інтернаціоналі, то хиба вже ворожкам пійти з торбами. Американський жовнір, що був у Франції, знає, що значить війна. Він знає, що ветерани а передівсім інваліди до нині ще не заспокоєні. Нині його до нової війни не намовиш. Проти війни є американський нарід і його представники. Кождий памятає, що недавно сказав президент Гардинґ над жовнірськими домовинами, спровадженими з Европи. Та як не бавитися у ворожбу, коли стратеґія Троцького сего вимагає. Отже він заповідає війну Злучених Держав з Анґлією. Вправді німецькі і швайцарські делеґати не дуже годяться з тими виводами; і Зіновев не годиться з тим, але „Укр. Щ. Вісти" певно згодяться. Самий Троцький має ще деякі сумніви щодо приходу всесвітньої революції, але „Укр. Щ. Вісти" їх не мають. „Бути пролетарській революції, бути і непримінно бути в короткім часі". Бо так каже їх стратеґія і політика. Стратеґія каже, що 30 дивізій і 2.000 машинових крісів з 600 тяжкими гарматами ось-ось зроблять „гаракірі" сусіднім буржуазним державам. При помочі невдачі комуністичної революції повалиться Німеччину, а Францію переверне 35 чи який там полк піхоти, що недавно кричав: „проч з війною". Отже світовій революції бути і то в короткім часі!!

Світовій революції бути, хотяй червона армія не могла дати собі ради з такою рудерою як Польща.

Супроти того близького приходу світової революції всякі спроби визволити Східну Галичину з рук польської шляхти — се надармо витрачена енерґія, буржуазні пересуди, чорносотенство. Так думають доморослі стратеґи і політики з „У. Щ. Вістий". Їм вистарчить „ґазетярська качка", повна небилиць про 30 дивізій з 2.000 машинових крісів, щоби зробити паперову всесвітню революцію .Про своїх читачів вони занадто не дбають, вірячи, що ті за дурні, аби могли сумніватись про правдивість їх стратеґічних чисел і політичних ворожб.

Ю. Ст.

ЧЕРВОНІ Й БІЛІ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

У Берліні щойно закінчився процес „червоного ґенерала" Макса Гельца, поставленого перед виїмковий суд за його провідну участь у комуністичнім повстанню в середній Німеччині підчас минулих Великодних свят. Гельца засуджено на довічне замкненнє в вязниці й позбавлено прав і чести.

Процес Гельца викликав у цілій Німеччині, а також у богатьох инших країнах, де боротьба між червоними й білими ще не закінчилась (а де вона закінчилась?), велике заінтересованнє. Можна сказати, що на протязі минулих 10 днів у Німеччині не було инших розмов, як про Гельца. В однім таборі мало не в голос кричали до суддів: „розпни його!", а в другім таборі тимчасом творилась леґенда, яка виставляла Гельца мало не великомучеником комунізма, страдником за большевицький ідеал щастя на землі...

Одні вважали Гельца звичайним розбійником ,який плюндрував, палив, грабував, убивав — і тому з глибоким переконаннєм думали, що його голова належить катови. Другі знов були глибоко переконані, що Гельц робив усе „для ідеї", і вважали його достойним лаврового вінця.

Щоб зрозуміти правдиве значіннє сього процесу й щоб по справедливости оцінити постать Гельца, треба поставити сі явища в тісний звязок з тим, що діється в Німеччині на протязі останніх 2½ років. Ціла справа Гельца є лише епізодом у впертій і завзятій боротьбі між червоними та білими в Німеччині, між прихильниками революції й старого ладу.

Німецька революція, яка вибухла в падолисті 1918 р., спинилася на півторозі й фактично нікого не задовольнила. В першу хвилину прихильники старого ладу стратили голову й були вже готові вважати свої позиції страченими навіки. Не такий настрій панував у радикальних народніх низах: тут рішучо хотіли штовхати революцію далі й перевести її на зразок московської. Досить, одначе, було сього бойового кличу зліва, як і праві стали підносити голову: коли ви мовляли, хочете наперед, то ми хочемо назад!

З того часу запекла боротьба між сими крайніми елементами не вгаває. Червоні дали цілу низку доказів, що вони не вважають свою справу програною й при кождій нагоді готові розпочати її знову. Три спартаківських повстання в осени 1918 і весною 1919 р., проголошеннє радянської республіки в Монахові наприкінци того-ж 1919 року, большевицьке повстаннє в березні 1920 р., друге большевицьке повстаннє в середній Німеччині на Великдень сього року, динамітові замахи в Берліні, безконечні страйки й демонстрації, кравалі безробітних, — се найголовнійші моменти в боротьбі червоних.

Чим одповідають на се білі? Убивствами поодиноких видатнійших провідників з червоного табору й масовими розстрілами та репресіями. Серія політичних мордів одкрилась убивство Кароля Лібнехта й Рози Люксембурґ у Берліні. Незабаром забито в Монахові Курта Айснера, трохи згодом — незалежного соціяліста Газе, зовсім недавно — комуніста Зільта в Берліні й незалежного соціяліста Ґарайса в Монахові. Хто їх забив? Се здебільшого зістається невідомим, а коли й знаходять винуватого, то його або оправдують або засуджують до невеликої кари.

Масові розстріли відбулись у Берліні по останнім спартаківськім повстанню, коли, як кажуть, розстріляно 15.000 душ; потім були розстріли по знесенню Монахівської совітської республіки; були розстріли й по останнім повстанню комуністів. Масові репресії в формі заборони зборів та походів, конфіскати й закриттє червоних часописів, недопущеннє комуністів до виборних муніціпальних посад — стоять на порядку деннім.

Білі не вдовольняються, одначе, тим, що відповідають драконівськими актами на виступи червоних. Перед роком зроблено й відкрито спробу завести в Німеччині старий монархічний лад (переворот Капа в березні м. р.), та ся спроба не вдалася, як не вдаються й спроби червоних перевести рішучий переворот.

Маємо отже формальну горожанську війну, яка назовні не є такою помітною, бо вибухи її тривають недовго, а світ має богато инших справ. Та в самій Німеччині ввесь час кипить, як у казані, й ні одна з ворогуючих сторін тимчасом не думає складати зброї.

Коли поглянути на процес Гельца в світлі сих фактів, тоді справа стане більш зрозумілою. Стане, напр., зрозумілим, чому Гельц увесь час знущався над суддями й змішував їх з болотом, а судді не сміли йому нічого зробити. Стане зрозумілим, чому процес закінчився комуністичними демонстраціями по вулицях Берліну. Стане зрозумілим, чому один з оборонців Гельца сказав у своїй промові: „Обжалований не є ані бандитом, ані розбійницьким отаманом, — він є лише війсковим провідником. Його треба рівняти з Фльоріяном Ґаєром, Ґецом фон Берліхінґеном, Кромвелєм (!). Гельц, яко другий Арістід, не взяв собі ні ґрейцара, чим він перевисшує всіх політиків, не виключаючи й Бсмарка. Гельц є типом революціонера, й для мене він стоїть висше Лібкнехта й Рози Люксембурґ, висше Леніна й Троцького"...

З друго-ж боку, стає цілком зрозумілим, що прокуратор і всі часописи, за виїмком комуністичних, називали Гельца небезпечною бестією, яку треба або знищити або замкнути на ціле життє, щоб вона більше не могла шкодити громадянству. Найповажнійша німецька часопись („Воссіше Зайтунґ") писала, напр., після процесу: „Духова обдарованість і здатність до провідництва роблять Гельца ще більш небезпечним, поширюють поле його злочинств, роблять його підбурювачем до насильств, які без нього не счинилися-б. Коли-б він навіть власною рукою не спалив і не висадив у повітрє ні одного дому, не взяв ні ґрейцара чужого, нікого не вбив, — він усе-ж є насильником, палієм, розбійником і душогубом, котрий для суспільства є більш небезпечним, ніж найстрашнійші розбійники-одиниці".

У світлі наведених висше фактів стане також зрозумілим, коли через якийсь час ми довідаємося, що комуністи зробили спробу визволити Гельца з вязниці або що Гельца застрілено „при його спробі втекти". Все може статися в умовах горожанської війни, й все знайде одобреннє в однім таборі й осуд у другім.

А на котрім боці є правда? Поки йде боротьба, на се запитаннє не відповість ні один мудрець, бо, як сказав колись Лев Толстой, „коли двоє сваряться, то обидва винуваті". Кінця-ж сій боротьбі між червоними та білими поки що в Німеччині не видно.

Берлін, 24. червня, 1921.

Радянин.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Громадянин, Бріджпорт, Конн. — Безіменних дописий ми не поміщуємо. На бажаннє дописувателя ми задержуємо його імя в тайні, але редакція мусить знати правдиве імя і назвиско кождого дописувателя.

Вячеслав Будзиновський.

ФЕНІЇ УКРАЇНИ.

(Спеціяльна кореспонденція „Свободи").

(Продовженнє).

В р. 1509 молдавський князь Богдан вибрався походом у Галичину на зазив галицької шляхти. Українці майже щодо-одного піддавалися йому. Він приймав їх ласкаво, а католиків казав вбивати. Коли мусів уступити перед польською перемогою, тоті Українці, що пристали до його війска і помагали йому, утікли в Молдавщину. Польща проголосила їх зрадниками і поконфіскувала їх маєтки. Між іменами тих „зрадників" стрічаємо імена: Шумлянських, Мищенських, Дубровичів, Цуцилівських, Витвицьких, Княгиницьких, Дрогомирецьких, Балицьких, Березовських, Луцьких і инших.

В р. 1060 вибухла національна революція української шляхти на спілку з протестантами Польщі під війсковим проводом протестанта Заґжидовського. Революційну армію розбито в липни 1607 під Ґузовом. Жертви сеї революції, то безіменні Фенії України.

Отсі приміри свідчать, що Україна мала своїх Феніїв ще до козачих часів своєї історії. До Хмельницького козацтво боролося за передумови відбудови української державности. Ся боротьба дала Україні безліч Феніїв, названих і безіменних. Згадаю лише найголовнійших. В р. 1593 погиб під Черкасами провідник першого більшого повстання козацького, Косинський. В р. 1596 вигибла майже вся старшина другого більшого повстання під Лободою і Наливайком. Лободу убила збунтована Поляками чернь. Чернь видала Полякам Наливайка, Шавулу і Шостака. Кількох инших старшин Поляки самі спіймали, а саме: Кособуцького, Павловського, Панчоху, Кизиму, Тодора Мазепу. Всіх завезли до Варшави і стяли. Наливайка катували майже цілий рік і стяли 11. цвітня 1597. Трупа почетвертували і розвісили по місті. В р. 1625 табор козацьких повстанців під проводом Жмайла відступав перед польською перемогою. Щоби спасти табор і головну силу козацтва, треба була кілька тисяч лицарства жертвувати; лишити на певну смерть коло переходу через ріку Цибульник, щоби здержувати польську погоню і — погибли. І знайшлися такі. Вигибли всі, але головна сила козацтва спаслася. Полишені при Цибульнику билися так завзято, що заки лягли головами так ослабили польське війско, що воно стратило охоту до дальшої війни і козаки виторгували досить корисну угоду. В р. 1635 Іван Сулима здобув і зруйнував фортецу Кодак, поставлену Поляками на Запорожу. Поляки дістали підступом в свої руки його з кількома його товаришами і в Варшаві стяли їх. Трупи почетвертували і порозвішували по цілім місті.

В р. 1637 було повстаннє під проводом Павлюка. В бою під Кумейками погибло одного дня 5000 лицарства. Під Боровицею чернь видала Полякам Павлюка, Томисенка, Чечеру і Томашика. Поляки схопили ще обозного Гремича, осаулів Побішла, Летягу, Шкурса і Путилу. Хоч браславський воєвода заручив, що Поляки нічого лихого не вдіють їм, вони завезли їх до Варшави і всіх стяли. Разом з ними стяли також Сахна Черняка, котрий не хотів покинути увязнених товариші і разом з ними поїхав до Варшави. В тім самім часі Поляки вхопили отаманів инших війск повстанців, Кизиму і його сина. Обох вбили на палі в Київі в р. 1638. Чернь в Чигирині видала Полякам в р. 1637 Кузя і Кирила. Поляки обох стяли. Поляки ганялися по цілій Україні, і якого лиш козака спіймали, вбивали на паль. Всі міста були обставлені палями з повбиваними на них козаками. При всіх дорогах тоті палі з Феніями України стояли густійше, ніж нині телеґрафічні стовпи при головних шляхах. В р. 1688 чернь видала Полякам старшин Мурку і Ріпку за приречене помилуваннє. Але маючи в руках отаманів, Поляки зробили так само, як зробили з табором Наливайка і як все робили і всіх вирізали. Провідника повстання Скидана Поляки дістали в свої руки раненого.

Безліч імен Феніїв України переказує історія боротьби козацтва за українську державу від хвилі повстання Хмельницького. Ще більше боротьба дала Феніїв безіменних. В людській памяти заховалися лише імена деяких старишин. Подам їх реєстр, хоч також неповний.

В р. 1648 в боях з литовським війском погиб в Пинську отаман козаків Небаба. Під Збаражем погиб в р. 1649 поцілений кулию в чоло старий, славний полковник Бурлай. До світової війни ще стояв в поли біля Збаража камяний хрест, що показував місце вічного супочинку сего Фенія України. Тоді погибли там також розірвані бомбою Галичанин, полковник Мрозовицький (Морозенко). По бою під Жгалем литовське війско знайшло в окопах покаліченого, півмертвого полковника Ілька Голоту і добили його. Бобитих під Жгалем козаків поховано в 6 великих могилах. Коли в р. 1649 Хмельницький ішов проти Поляків під Зборів, дізнався, що на Україну рушив литовський гетьман Януш Радивил і, або ударить на него з заду, або займе Київ, та українську армію відріже від Подніпровя. Хмельницький вислав 30.000 козаків під полковником Кричевським як наказним гетьманом, щоби своїм трупом загородити Радивилови дорогу на Україну. Війско ішло на певну смерть. Кричевський був без гармат і ударив на табор Радивила з сильною артилерією голими шаблями. Погибло майже ціле козацьке війско; погиб його отаман Кричевський. Але дорогу на Україну Литовцям таки загородили. Заки лягли, так їх перетеребили, що Радивил не важився іти дальше. Вернув на Литву. Фенії Кричевського, що спочивають під 16 масовими могилами, своєю геройською смертію спасли Хмельницького і Україну.

В падолисті 1649 погиб під Загалем полковник Максим Гладкий.

В р. 1654 при зрадливім наскоку Поляків на Красне в часі перемиря (!) погиб полковник Данило Нечай з братаничом Данилом і всею полковою старшиною. Під Берестечком (1651) погиб полковник Петро Головацький. В бою з Радивилом в р. 1651 погиб полковник Мартин Небаба. В р. 1654 погиб під Старим Биховом полковник Стефан Подобайло. Під Браславом в р. 1654 погиб наказний гетьман Мизко-Дубина. В р. 1655 помер з ран полковник Іван Золотаренко. В р. 1660 погиб командант Бару, Стефан Проскура.

Окрім безіменних, що погибли разом із своїми отаманами, сказатиб, „Феніїв з фірмою", історія записала безліч безіменних героїв без фірми. Такими є відділ з 300 козаків, що під Берестечком засів був на острові Стиру. Хоч Поляки, бачучи їх геройську оборону, прирекли помилувати їх, вони не здалися. Рішилися вмерти. Послідний з них скочив в човен і відбивався досою. Польський король стояв на березі ріки і дивився на сю боротьбу, подивляючи завзятця. Звелів сказати козакови, що дарує йому життя. Козак відповів: „Я цураюся життя. Хочу вмерти, як справжній козак". Вже був поцілений чотирнайцятьма кулями, але дальше держався. Аж якийсь мазур, що увійшов в воду по шию, проколов його списом.

Велика сила борців за волю України погибла з руки польського і московського ката. Литовський гетьман Януш Радивил спіймав в р. 1648 полковника Михненка, що боронив Мозир. Стяв його і голову встромив на замковій вежі. В р. 1651 Поляки спіймали сотника Богдана, що боронив Триліси і вбили на паль. Під Му-

НА УКРАЇНУ

Прямі получення до всіх портів України. Добрий харч і подостатком. Осібні кімнати. Обширні місця на деку. Всякі вигоди новітних кораблів.

RED STAR LINE
Кораблі відїзджають кождого тижня
Pier 58-62 North River, New York

Kroonland	Антверп	13 серпня
Zeeland	Шерборґ	6. серпня
Lapland	Плимавт	20. серпня
Finland		23. липня

Лише 3-та кляса:

Samland	Гамбурґ	1. верес.
Gothland	Лібава, Данзіґ	30. липня

AMERICAN LINE

Manchuria	Гамбурґ через Шербурґ	25. серпня
Mongolia	до Гамбурґ і Данціґ через Шербурґ	28. липня
Minnekada	до Гамбурґ і Данціґ	11. серпня

WHITE STAR LINE

Olympic	до Шерборґ	13 серп.
Adriatic	Савтгемптон	3. серп.

INTERNATIONAL MERCANTILE MARINE CO.
власник 116 кораблів—поемности 1,250.000 тон.
9 Broadway, New York City
або місцевих агентів.

Closely bound

рахвою розстріляли Авратинського, сотника з полку Данила Нечая. По більоцерківським мирі Поляки карали смертю козацьких старшин, що не годилися на некорисну для України угоду. Тоді повісили полковника Мозиру з всею його старшиною. Полковників Матвія Гладкого і Антона Хмелецького приказали стяти. В р. 1655 Поляки стяли сотників Зарудного і Юркевича.

В р. 1659 хлопи збунтовані Москалями вимордували військо з українських шляхтичів. Тоді погиб також Юрій Немирич і Прокіп Верещак. Московський полковник Цицюра запросив до себе до Оерейслава Стефана і Северина Сулимів з иншими старшинами, підступом увязнив їх і вимордував. Москалі присилували козаків видати їм жінку і дітий гетьмана Івана Виговського, його брата полковника Данила, усіх Виговських які є у війску, зятя Богдана Хмельницького полковника Івана Аечая, полковника Грицька Гуляницького, Грицька Лісницького, Федора Лободу, Івана Сербина, Антона Ждановича, Самійла Богдановича; арештували Грицька Дорошенка. Василь Виговський і Жданович померли в московській вязниці. Данила Виговського Москалі віддали в січни 1660 родині, але небіжчика. На приказ самого царя вони катували його. Повідрізували пучки, вертіли сверлом в ухах, очі викололи і залдяли розтопленим сріблом. Били так, що тіло посікли кнутом на кусні, жили в лидках порозривали ножем.

В р. 1663 Москалі арештували і казали стяти тих старшин Лівобічної, що не хотіли позволити на обмеження автономії України. Дня 18. вересня стяли в Борзні гетьмана Сомка та полковників Золотаренка, Силича, Шамрицького, Щуровського, Киндія і двох Шираїв. В р. 1664 Поляки розстріляли полковника Грегорія Лісницького, 17. лютого славного полковника Івана Богуна, 16. марта київського воєводу і бувшого гетьмана Івана Виговського. На польського гетьмана Собеского ударив Скидан. Побитий попав в полон. Поляки вбили його на паль. В р. 1687 в метушни при арештованню Москалями гетьмана Самйловича, замордовано полкового обозного Кіяшку з кількома його товаришами. Полковника Лазаря Горленка спалено живцем в печи. Гетьманового сина, полковника Григорія Самйловича Москалі вивезли до Сівська. Там катували його на тортурах і стяли. Ще в 17-стих роках мордовано противників польського панованнн на Україні. Одним з послідних був поет Данило Братковський. стятий Поляками в Луцьку. В другій половині 17-років вибухло в Правобічній, що була під Польщею, велике хлопське повстанне (гайдамацьке). В р. 1768 Москалі спіймали підступом провідників повстання. Між ними був сотник уманського гарнізону Іван Гонта. Він загадав був станове повстанне хлопів використати для справи самостійности України. Москалі держали Гонту в глубокій ямі. Кождого дня витягали тричі з ями, били палками і назад кидали в яму. Таксамо били жінку Гонти і чотири його домьскі. По кількох днях такої катівні Москалі післали Полякам Гонту і всіх тих полоненних гайдамаків, котрі були з польської України. Гонту засудили на смерть. День перед виконанням засуду офіцир польської сторожі просив Гонту, щоби подарував йому щось на спомин. Гонта відповів: „Нагадай мені завтра. Дарую пояс". Офіцирови цілу ніч снився золотий пояс. На другий день как злупив з Гонти пасмо шкіри. Гонта ані скривив лице. Аж коли кат відер друге пасмо, Гонта промовив: „ок казали, що буде боляче, а воно ні крихти не болить". Офіцир підійшов до него і каже: „Полковнику! А обіцяний пояс?" „Я не забув — відповів Гонта. — Ось саме тепер кат злупив з мене пасмо шкіри. Маєш пояс, бери!" На другий день Гонті вирізали язик. На третий день стяли. Порубане на 14 частий тіло Гонти поприбивано на шибеницях в 14 містах України.

Між жертвами катів було також богато безіменних. Вже з самого початку повстання Б. Хмельницького Синявський казав стяти в Берестю 15 міщан і двох попів. Литовці спіймали в бою коло Попової Гори отамана війта з Клапина і вбили на паль. В вересни 1648 спіймали і вбили на паль якогось „пицаря шляхтича". В р. 1653 якось шляхтича вбили на паль під Сучавою.

(Далі буде).

ашпорты, шифкарты, справы старокоштні найскорше, найтаніше полагоджує Канцелярія Нотаріяльна. 28пся

T. J. HRYCEY CO.,
329 S. 4th St.,
PHILADELPHIA, PA.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВІДОЗВА.

до Українців товмацького повіту і всіх инших повітів Східної Галичини, котрі тут знаходяться на еміграції в Америці.

Дорогі Земляки!

Дня 11. липня біжучого року я отримав лист від Комітету Селянської Бурси ім. Маркіяна Шашкевича з Товмача, котрий просить нас, як своїх земляків тут на вільній земли Вашінгтона, щоби ми помогли йому своїми жертвами побудувати Пословий Сиріткський Приют у Товмачи.

Отже в імени тогож Комітету в Товмачи я удаюся до Вас з просьбою, як до своїх земляків товмацького повіту і зі всіх инших повітів Східної Галичини, котрі тут на еміграції в Америці проживають, о жертви на вище згаданий Сиротинський Приют.

До сеї просьби уповажнив мене згаданий товмацький Комітет, але в самій річи просять Вас, дорогі Браття і Сестри, з кровавими сльозами в очах ті сироти вихудлі, обдерті і голодні. Вони то простягають до Вас свої вихудлі кістяки-ручення і благають: Поможіть нам в тім страшнім горю і нужді! Не дайте нам перед часом умерти з голоду і холоду! Таж ми Ваші рідні! Ми кров від крови, кість від кости Вашої! Ми зістали круглими сиротами. Ми тяжко страждаємо. Улекшіть нам, Браття і Сестри, ті тяжкі страждання і горе своїми жертвами, бо ми без опіки. Наші батьки полягли на поли битви за свободу й волю нашого рідного, поневоленого народу.

Я думаю, що та горяча просьба не моя, але тих нещасних діточок і тих калік, котрі на поли бою стратили своє здоровє. Одні з них без ніг, другі без рук, треті без очий. Усі вони тепер не мають даху над головою.

Ви, дорогі Браття і Сестри, оцініте як слід ті величезні жертви наших братів-героїв і поспішите їх сиротам-діточкам зі своїми жертвами.

Хто чує себе сином Неньки України, хто болюче відчуває важке страждання тих сиротят і тих калік, хто має хоть дрібку совісти у своїй душі, хто любить свій рідний нарід цілим серцем і душею, хто не хоче бути рабом на своїй рідній земли, хто чує сей кровавий плач і лемент тих нещасних діточок і калік, кому стоять заедно перед очима тіни погибших наших рідних братів-героїв за свободу і волю, — сей від рота до відіме, а поможе тим, котрі без нашої помочі є безрадні і беззахисні. Нашим святим обовязком є поспішити з жертвами, бож подумайбо, яку вину постявили каліку жертву для нас і для нашого визволення. Адже вони пожертвували своє життє й самім розцвіті! Що-ж супроти того означає наша грошева жертва? Се-ж нічо в порівнанню з тими кровавими жертвами, які понесли наші старокраєві брати. От я мірякую, що хто на таке святе і конечно потрібне діло буде глухий чи сліпий, то він не варта зватись Українцем! А тим жертводавцям, котрі пришлють свої жертви, я з гори складаю сердечну подяку!

Всякі датки прошу посилати на слідуючу адресу:

John Borodajkewich, 79 Union St., Trenton, N. J.

Хто буде посилати жертви на мої руки, то нехай ласкаво зізволить докладно написати свою адресу. Гроші прошу посилати в регістрованім листі, бо коли посилається на монєордер, то постмайстер жадає свідка на удостовіреннє відбираючої особи, а через те є богато клопоту. Коли я отримаю чиюнебудь жертву, то зараз його помінюю, а кождо жертва буде помінена в часописи „Дніпро" або в якій иншій газеті.

А хто не хотів би мені вірити а мав би щиру волю жертву післати, то нехай пішле на адресу Земельного Банку Гіпотечного у Львові, але нехай напише виразно, що ті гроші є призначені на річ Селянської Бурси ім. Маркіяна Шашкевича в Товмачи, на руки д-ра Івана Макуха.

Адреса Земельного Гіпотечного Банку:

Zemelnyj Bank Hipoteczny} u Lwowi, ul. Pidwale, No. 7.

Хто пішле на повисшу адресу яку жертву, то нехай зволить ласкаво мене повідомити, яку суму вислано, котрого дня і місяця та свою докладну адресу, щоби було можливо помістити сю жертву до газет.

Я жертвую від себе 5 долярів.

I. Бородайкевич.

Трентон, 13. липня 1921.

КОЛЬОНІЗАЦІЯ ВОЛИНІ.

Орган польського премієра міністрів Вітоса „Пяст" приносить оголошення земельно-кольонізаційної спілки в якому оголошується кольонізаційна парцеляція на Волині в отсих місцевостях: Теслухів, залізнична стація Радивилів або Рудня почаївська; 328 моргів поля і 74 м. лісу; Коритно, громада Теслухів: 156 моргів поля, 232 м. зрубу і 114 сіножати; Сестратин (почаївський фільварок), громада Крупець, повіт Дубно, залізнична стація Радивилів: 400 моргів поля, 150 м. сіножати, 10 м. соснового зрубу; Смордва і Берхи, громада Млинів, зел. стація Дубно: 460 моргів поля, 40 м. лісу; Букойма, громада Знягинин, повіт Дубно: 500 моргів поля; Щелютинок малий Яневичі, гром. Порицк, пов. Володимир, зел. ст. Іванче: 800 моргів поля, 800 моргів сіножати, 100 м. ставу; Раснівка, гром. Зарудя, повіт Кремець, зел. ст. Корначівка 700 моргів поля. Ціна за морг 22—25 тисячів польських мар.

ЧИТАЙТЕ КРАЄВИЙ ЧАСОПИС.

„ВПЕРЕД"

орган української соц.-дем. партії виходить у Львові кождого дня.

Хто бажає мати докладні вістки про це, що діється в старому краю, нехай запренумерує собі цей часопис.

Хто бажає, щоби його рідня мала кождого дня свою газету, нехай пішле передплату на „Вперед".

Передплата на пів року до Америки виносить 3 доляри. Передплата для рідні в старому краю виносить на цілий рік 2 доляри.

Гроші посилайте на адресу „Вперед" в редакторованому листі: „Wpered", Lwów (Lemberg), ul. Ruska Nr. 3, East Galicia. 45-49

Числа на оказ посилаємо даром, прищліть тільки свою докладну адресу, а також адреси своїх товаришів і знайомих.

5 ПРИЧИН ЗАДЛЯ ЯКИХ ВИ ПОВИННІ ЗНОСИТИСЬ З Pittsburgh Commercial Bank

ТУТ ВАС обслужать з найбільшою чемностю. Віднесуться до Вас як до горожанина, а не як до звичайного чужинця. Ми уважаємо, що Вам прислугує як найліпша обслуга яку кождий банк повинен дати.

МИ НАВЯЗАЛИ зносини у всіх краях Европи, які дають нам змогу пересилати гроші до Ваших приятелів в старім краю в найскорший і безпечний спосіб та по найнизшій ціні.

МИ МАЄМО агентів в більших містах Европи, котрі відшукають кождого пропавшого Вашого приятеля або члена родини. Прийдіть переконати ся о сій нашій незвичайно чемній обслузі.

ТУТ ВАШІ ощадности є безпечні. Нашо ризикувати на можливу втрату Ваших грошей держачи їх в рижих сховках в хаті. Впрочім коли лише схочете витягнути яку часть зі зложених Вами грошій, то дістанете їх без клопоту і втрати часу.

МИ Є агентами многих визначних корабельних ліній і єсьмо в силі удлити Вам ліпшу услугу чим Ви дістаєте в других банках. Сей Pittsburgh Commercial Bank є Вашим приятелем.

PITTSBURGH COMMERCIAL BANK

410-12 SMITHFIELD ST., PITTSBURGH, PA.

S. Saniel президент, **J. J. Elling,** касієр,
H. P. Letwis, заст. касієра.

В близькім відділенню від В. & O. Forth Ave. і Pennsylvania стації

„ВОЛЯ"

Великий Український Тижневик (48—64 ст. дрібного друку)

виходить 3-й рік; містить статті, оповідання і вірші найвидатніших українських політиків, публіцистів, белєтристів, поетів. Має власних кореспондентів в найбільших центрах Европи і Америки. Завдання „Волі" — боротьба со всіми ворогами ідеї Великої, Єдиної, Неподільної України. Тим передплатить „Волю" 1-го червня до кінця року за 3 доляри, отримає, крім пів-тори тисячі сторінок добірного матеріяу в самім журналі, і ще такі книжки, як безплатну премію (в окремім продажу варті теж три доляри): **Мод. Левицький:** Шкільні товариші (оповід.); Казенні діти (оповід.); Паки і Паки (поради старого укр. письменника, як краще писати по нашому); **К. Хадзопуло:** В Темряві (оповід.); **Ф. Матушевський:** Україна, «Польща і Росія (істор. нарис); **В. Кородєнко:** Ліс шумить (оповід.); **Шарль Рівє:** Останній Романов, (вийшло 105 вид. на франц. мові); **Н. Каркавіцас:** Ловці губок; **В. Дисанський:** Колєги; **Е. Чикаленко:** Де вихід?

Адреса Редакції: **„WOLA", Linke Wienzeile Nr. 40, Wien VI, Austria.**

Гроші можна вислати або рекомандованим листом на імя редакції або на конто редакції „Волі" Wiener Bankverein. В редакції залишилось скільки річників в роскішних оправах за 1919 р., 1920 р. по 500 кор. за піврічник. Пробне число тижневика вислається даром.

(Ред. „Волі" просить і другі укр. часописи о передрук сеї оповістки).

МЕСТНИК.

Зимний, мартовий дощ, підбиваний непевним вітром, смугами бив в розмерзаючу землю. Рівцями та борознами журчіла вода, несучи свої струї до недалекого потока, що шумів та пінив ся, немовби згордів у свої сили.

Більше життя не було на полі; — хіба що час до часу заскрипіла береза, затрепетала сумно листем трепета, осика, — в невеличким гайку.

Із за окопу, який обводив лісок, піднесла ся поволи людська голова. Острий погляд примітив усьо: тут корч чорнини, там купку із сохлого бур'яну, ще далі ряд дерев при гостинці, а на самім краю овиду чорніючу, збиту масу села, із банями церкви як вершок. — Усьо неначе крізь тонесенькє рядно, крізь пласти сіяного дощу.

Мабуть заспокоївся, що ніде ні живої душі. Із рова показали ся плечі, а далі і ціла стать чоловіка. Якби не палкі очи, сказали би старий, — якби не острий погляд, подумали би жебрак.

По очах та по прямій поставі вгадаливби і молодість і воякa. І не ошукалибися ся. Олекса Приймак це оден із бравих хлопців галицької армії.

Вже пару тижнів минуло, як з табору утік.

Із чужого краю, через Бескид, на рідну сторону верпнь. Кілько біди перебув, заки дійшов, хто про це знає?! По зворах, по опущених колибах ховав ся перед студіною; — по добрих людях, як зійшов з верхів.

А як на доли вже прийшов, як звір гонений жити мусів. Боявся сзради, бояв в біду випали невинних.

Лісами, полями перекрадав ся, а жив — коржами, що на Гуцулах дістав.

Прийшло ся на рідній земли Каїном скитатись, за це, що сю землю від ворогів боронив.

Хотів ще раз, раз оден тільки побачити рідне село, свою хату, свою жінку любу, дітий. Ще й старенького батька серденного!

* * *

В сумерки підійшов д'селу. Тут і там заблимали крізь вікна свїтла. Городами, садами, хильцем, підлізцем, щоб не почули собаки, пробирав ся до свого обійсти. Роскисла земля наче за ноги хапала. Дощем і болотом насякла захміття оливом важило. Але Олекса, у ту хвилю, забув про всьо. Одна думка, що за хвилю побачить родину, відпихнула всю біду у бік. Оттак і малював перед собою образ, як до хати ввійде. Несподіваним гостем з'явить ся... А вони певно при вечери сидять... сидять... Старий батько, коло него внуки, а жінка коло печи вештається ся... Його наймолодший, дідів мізинець, мабуть ще й тепер до батька на коліна лізе..... Сто здивують ся, як побачуть! — Не знав, чи діти впізнають. А може, у першій хвили, за розбишацку, волоцюгу возьмуть.... Чи мало тепер по сьвіту бродить. І у мисли приготовляв ся, як усьо зробити, щоби не перелякати своєю бурлацькою появою.

Серед тих думок і не стямив ся, як до своєї межі дійшов. Коли прочуняв, скаменів. На місци, де колись стояла хата, стайня, будинки — остала пустка. Серед темряви тільки побачив, що не видно обрізу ні одної будівлі. Стрепенув ся і підбіг блище, до місця, де хата була. Сторчів тільки на пів розваленій комин, немов страхоще, стоїче на варті руїни.

Пропало усьо. Стайня, стодола, стебник, доробок цілих поколінь — із усього остав тільки попіл та згарища!

А родинонька де?! — мигнуло в голові і страшне почуте стисло так за серце, що аж похитнув ся.

В сусідів розвідати треба. Хоче іти, а ноги, не ступають; неспокій гадюкою коло серця звив ся.

На силу поволік ся. — У сусідській хаті блимало свїтло крізь шибки: — На встрічу загавкала собачка, але немов відчувши велике горе чоловіка, уязла хвіст під себе і звинула ся клубком на присті. — Заховтав в двері; — бліді, налякані лиця показалися з сіней. Спровола пізнали, — до хати впустили. Серед плачу та сліз розповіли усьо; — розказали історію родини Олекси, одну із тисяч тих страшних подій, як по наших селах гуляла Ляшня.

Першою жертвою впав батько. Донощик мазур, що зайдов давно у село внадився, доніс на старого, що український армії, влади, помагав. Прийшли шандари — вони ще й тепер в селі — і що то вже намучилися бідного. Били прикладли, окропом варили. Опареного, скервавленого, привели перед старшого. — В сени військо було. — Присудили повісити. — Як вже на смерть вели, що ще по дорозі так били, що ледва раз на землю упав. Сам собі ще і гріб копали мусів. Сповіди не дозволили; за селом повісили і там таки закопали, — як собаку. —

А що витерпіла небога жінка, що невинні дїти, це знає сама чорт, патрон ляшні, у котрого честь рогаті шапки носять.

Лихо скоїли у ночи. Бодайби такої ночи ніхто не діждав! Чулисьмо зойки, пищане дїтий; повибігали із хат люди. Та ті діволи на нас стріляти стали. Зі страхом поховали ся усі, позамикали на твердо двери. А з вашої хати вереск, тай стогін, та дикий, пекольний сьміх. — А далі усьо затихло. —

— А згодом усьо наразі зачало горіти. Хату підпалили з чотирох сторін. —

Коли пощезали, ми вийшли подивити ся, чи не може що чого вратувати. — Та вже було по всьому. Хата завалила ся, догарали будинки.

Як пригасло, добулисьмо з під згарища, що ще остало із небіжечки. А з діточок то тільки головні, поліція малі. —

Усіх разом, в одній трунві поховали. — Кожде слово, немов розтоплене оливо, падало на душу Олекси. А на вид слїз дитий, ні одної слези не пустив з очий. Сусіди плакали, переживали страхіття з нове, а він сидів каменем, непорушний, німий.

Зачали росповідати за других, за звірства та напасти від ляхів, як мучать і давлять людий. — А він сидів, немовби не до него говорили.

Аж по довгім часі — уже і пізно зробило ся — встав та тільки спитав: „Де шандарська станиця?" Сказали де, а він метнув ся і без прощання у двері. — Довго в ніч сусіди не могли заснути, проживаючи спомини свойого і чужого горя. —

* * *

Погашені свїтла — темно і тихо — спить село. Тільки у дній хаті ясно жевріє лямпа-та гомонять весело, гучні голоси. У просторій кімнаті розсіли ся вигідно „оборонци кресуф", яцькі шандари. На почеснім місци сидить рижий „пан вахміц", а побіч него чотирох бундючних молодиків в шандарських мундурах. На столі горівка, закуска, пиво.

У печи весело горить огонь.

Розмова перепліта ся співанками та сьмішливими оповіданями. Час до часу цокають ся чарками, підносять усяке здоровє.

А як ще підпили, пустили ся на перехвалки.

Чванять ся яшки воєнними та любовними пригодами. Згодом зійшли на яцьку окупацію українських земель. Сьміють ся, кепкують із бідолашного народу, який хитрі французи під ноги взяти помогли. Перехвалюють ся своєю Польщею, своїм войском. Розібють Німеччину, заберуть Берлін, займуть Москву і Петроград, а із України учинять яцьку колонію. Від моря до моря — від Балтика по Чорне, від Ураля аж по Рен здубуть ся на весь сьвіт приславна „жеч посполіта польська".

Підчас оттакої гутірки оден із шандарів встив, відхилив сінешні двері, відімкнув з цадвору, щоби випустити дня, який аж очи гриз.

— А ти, Воисовіч, не боїш ся дверий отвирати? Карабіни в сінех, влізуть гайдамаки, позарізують! — засьмівся вахміц.

— Хто? Ті барани без крови? Та їм і кілки на голові тесати можна! — відрізав грубо шандар. Присадкуватий Гжеля, із Мазурів, і собі вмішався до розмови: — Якби то був нарід, то не сиділиб ми тут так спокійно, затишно. То „билло" а не нарід. Бий, вішай, стріляй— всьо одно, як волів до яток горяньскої. Знасилуй жінку чи дочку, убий батька чи матір, безчести його віру і церкви, бий по лици до крови, він не рушить ся. Він тільки рад, щоби спасти своє ледаче жите. Се сьміте, а не нарід! —

— Брешеш чортів сину! — Загремів голос у хаті. На порозі стоїв вахміц, кремезний бурлака, як патром, а наженом багнетом у руках. Сухий, із зарослим лицем, із горіючими, як вуголь очима.

— Брешеш ірбіте! Ми боролися і гнали вас, як зайців. Тепер у краю остали тільки діти, старші тай баби. Вам дали по-міч з усюди і зброю подали до рук. Ви племя трусів, хоробрі воювати з без'оружними та немічними.

Вас тут пять, сильних, здорових. Я оден. Я збідований; з біди і голоду половину сили утратив. А однак за хвилю усіх вас пішлю там, де ваша властива вітчина, до батька вашого, біса! Ну, ви відважні, розумні, культурні, боронїть ся! Ха ха, ха! Чого збіліли, чом поставали як бовдури? Хапайте, ціпіїд руками, крісла, стіл, фляшки. Сьміяли ся, що ми трусливі, спробуйте боронити ся голіруч. Я прийшов вас убити і уйбю, як вбиваєть ся гадюку на поли. А по вас прийде на других черга, на кождого ляшка, що у руки влїзе. Ви знаєте, хто я? Чи тямите того старого, що парили, що до пів-смерти били, що повісили і закопали в поли, як собаку? — То мій отець. Ви і ваші убили, замучили мою жінку і дітий. Ви не нарід а огида дванайцятого віку. Ви племя, яке до коріня вигубити треба. —

Остовпілі шандари дивились на бурлаку як на божевільного. Вони побачили, що ніяка мольба, ніяке вговорюване не поможе. Як до кута приперти цур, кидають ся на чоловіка, хоть знає, що не оборонить ся, так ті шандарі в розпуці кинули ся обороняти. На це тільки, немовби ждав, Приймак. Сціпив зуби і зручним, скорим рухом пробив Гжелю, що на передї стояв. Тим самим движенем, на відлїть пхнув у груди другого, що поруч стояв. Майже в той сам час повалили ся оба — Олексі під ноги.

Оба удари були влучні — у само серце.

Та тепер доперва зачала ся правдива борба. Вахміц із двома, що остали в живих, вхопили закрісла, заставляючи ся ними перед багнетом. Кождий з них лише ждав на відповідну хвилю, щоби ударом в голову заголомшити нападника. Як раз, здавало ся, що така хвила наспіла. У сильнім випаді вперед Приймак пошатнув ся і відкрив голову і плечі. Три підняті стільці опустили ся з повним розмахом на окреме. Та наче пружиною кинений, він відхилив ся вбік. Стільці з розгону ударили в підлогу. В тім самім менті почув ся вереск і на відлїву упав третий шандар, пробитий у бік багнетом. Заки отямили ся, Олекса вдарив до руках четвертого. Столець випав із рук, а скервавлений багнет втопив ся до половини у грудях послїдного шандара. — Остав тільки вахміц. —

Долївка ціла сплила кровю; в судорогах корчив ся та пробував послїдний пробитий. Другі тіла лежали вже спокійно.

Лицем в лице стояли проти себе страшний бурлаки і рижий Лях. На лици вахміца видніла тревога. Діжучими руками держав крісло, вичікуючи атаки. Олекса стояв грізний, окровавлений. Очи впили ся в лице противника, в того, що був найбільшим виновником його родинної трагедії.

Спровола підступив два-три кроки. Ляшок цофнув ся й сховбі. На пальцях, готовий до скоку, Олекса бйходив кругом, немов шукаючи отвореного місця для удару. На дїлі він заганяв „вахміца" до кута. В кілька хвилин словник своє ціль. Пригер ворога в самий куток. Два-три рази зложив ся, заприяючи ся нібито в груди та під шию, а коли противник інстинктовно заслонював ті части тіла, Приймак несподіваною, наглим махом, упхав цілий багнет в живіт начальника шандарської станиці. Неголовічий, страшний рев добув ся із уст нещасного; — упав на підлогу і вив ся від страшного болю.

Над ним стояв местник, бідний, з вискаленими зубами. Через затиснені щоки процідив: „Дожиеш до рана; скажи своїм панам, що це тільки початок української відплати!"

Обернув ся, вийшов до другої кімнати, поснщуприв хвильку і в пару мінут вийшов одягнений в шандарську шинелю і шапку. Окровавлений крїс кинув на земли, а з кілка, у сінех, зняв свіжий, закинув на рамя.

В послїдне поглянув через поріг. Висяча лямпа освьячувала страшний образ. В рижих позах лежали мертві тіла шандарів; у куті стогнав смертельно ранений вахміц. Перевернений стіл, порозкидані стільці, побиті фляшки і миски з їдою лежали черепем в калюжах крови.

Н.

(Конець буде).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

U.S.MAIL STEAMSHIP COMPANY, Inc.

ВІДЪЇЗ З НЮ ЙОРКУ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ ПРЯМО ДО БРЕМЕН І ГДАНЬСКА

POTOMAC ..... AUGUST 10, SEPTEMBER 22
PRINCESS MATOIKA ..... AUGUST 25, OCTOBER 3
HUDSON ..... AUGUST 30

Коротка дорога до Чехо-Словакії і Галичини через Boulogne.
CENTENIAL STATE ..... JULY 30
OLD NORTH STATE ..... AUGUST 16, SEPTEMBER 20
Всі пасажирі 3-ої кляси дістають кімнати з 2, 4 і 6 ліжками.

ПРЯМО ДО CHERBOURG І БРЕМЕН
Посьшні і найбільші кораблі під американською флягою.
AMERICA ..... JULY 26, AUGUST 27, SEPTEMBER 28
GEORGE WASHINGTON ..... AUGUST 3, SEPTEMBER 3
Голоситись до 45 Broadway, New York City, або місцевих агентів.

БАЛТИЙСЬКО-АМЕРИКАНСЬКА ЛІНІЯ

ВПРОСТ БЕЗ ПЕРЕСІДАННЯ З НЮ ЙОРКУ ДО:
ГАМБУРГ ..... З кліса .....$125 (
ДАНЦІГУ ..... " " .....$135 (І $5 податок.
ЛІБАВИ ..... " " .....$145 (

ЗНАМЕНИТІ КОРАБЛІ-ДВОШРУБОВЦІ ВІДПЛИВАЮТЬ:
„ЛІТУЕНІЯ" - - - - - - 20. ЛИПЕНЯ
„ЕСТОНІЯ" - - - - - - 3. СЕРПНЯ

Таком новий прямий лінія між Лібав — Данціг — Галіфакс, Канада.
Зарезервуйте місця у наших уповажнених агентів у вашому місті, або:
BALTIC AMERICAN LINE, Inc., Gen'l. Pass. Agents. 9 Broadway, New York City.
K. W. KEMPF, Gen'l Western Agent, 120 N. La Salle St., Chicago, Ill.

КОЛИ ЗАМІРЯЄТЕ ВИСЛАТИ ГРОШІ ДО КРАЮ,
або КУПИТИ шифкарту для себе або для родини, потрібуєте ПОЛАГОДИТИ красні нотаріальні справи, або хочете найти собі БАНК для Вашиї ощадности, то пишіть або прийдіть особисто до:

BOSAK STATE BANK SCRANTON, PA.

ПІСЛЯМО КОЖДОМУ, ХТО СОБІ ЗАМОВИТЬ НЕЗВИЧАЙНО ГАРНУ ПОВІСТЬ О. КОБИЛЯНСЬКОЇ

В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЄ КОПАЛА

ЦІНА ЛИШЕ 75 ЦЕНТІВ.
Замовлення висилайте враз з грішми на адресу:
UKRAINIAN PUBLISHING & PRINTING,
30 East 7th Street, - - - - - New York, N. Y.

Шведсько-Американська Лінія
24 STATE ST., NEW YORK CITY
СКОРА ОБСЛУГА ПАСАЖИР-СЬКА З НОВОГО ЙОРКУ ЧЕ-РЕЗ ГОТЕНБУРГ ШВЕЦІЯ ДО **ДАНЦІГ**
S. S. DROTTNINGHOLM відходить JULY 23.
S. S. STOKHOLM відходить AUGUST 20.
Третою клясою до ДАНЦІГ $135 і $5 податку воєнного. Подорож тревас дванайцять днів. Пасажири третої кляси їдуть в кабінах на 2 — 4 — 6 осіб.
Шведського ліса невимагаєсь.
По шифкарти і по інформації о пашпортах голосіться до льокальних агентів.

ШИФКАРТИ

продаємо лише по компанійних цінах на всі лінії до Галичини і з Галичини і до всіх частий сьвіта.

ПАСАЖИРІВ, котрі їдуть до краю ми стрічаємо на стациях, забираємо їх на нічлїг до власного чистого і здорового еміграційного дому, опіку-ємо си їх пакунками, котрі на жадання також асекуруємо і перетри-муємо їх пакунки безплатно у своїм сторожі аж до дня відїзду кора-бля.

ПАШПОРТИ виставляємо са зовсім безплатно.

ГРОШІ посилаємо до всіх місцевостий рідного краю по денній курсі те-леграфічно, чеками і почтою і даємо за гроші повну гваранцію. Після доручення грошій даємо оригінальні посьвідки від осіб, котрим пору-чено гроші.

ВСІЛЯКІ старокраєві справи судові і нотаріяльні успішно полагоджуємо наш нотар.

Також у всіх прочих справах удїлне совісної поради і дає чесну, ско-ру і точну обслугу найстарший

УКРАЇНСЬКИЙ БАНКИР
на розі Третої Ешї і 6-тої уляиці в Ню Йорку.

HENRY C. ZARO, BANKER
39 COOPER SQ. ST. U. NEW YORK, N. Y.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

ВЕЛИКА НАГОДА
ДЛЯ ЇДУЧИХ ДО СТАРОГО КРАЮ.
Під проводом і опікою нашого урядника відїзднть більша партія Українців на великім, експресовім кораблї

ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН

котрий відходить просто до Бремен на 3. серпня.
ДЖОРДЖ ВАШИНГТОН є великий, модерний корабель з каютами на 2-ох, 4-ох і 6-ох.
ПРЕЗИДЕНТ ВІЛСОН вибрав собі його з тисяч других кора-блїв для своїй подорожи до і з Европи.
ОСОБЛИВА ОПІКА для родин. Ви не будете потребували гнати-тися своїми багажами. Наш чоловік відвезе Вас аж до місця призначення.
ПАШПОРТИ виробляємо дистово в кількох днях.
Если хочете їхати під опікою нашого урядника і приключити до сей парнї, приїдьте сейчас задатки і папери на виробление пашпортів.
Ціна шифкарт—До Перемишля і Львова $131, до Тернополя $131.50.
Пишіть або приходіть до:

MORRIS ENGEL, BANKER,
129 GREENWICH STREET, NEW YORK, N. Y.

ПО ПРОЦЕСІ В НОВОМУ САНЧІ.

(З львівського дневника „Вперед" з 22. червня, 1921).

Дня 10. червня ц. р. відбувся перший великий політичний процес поза Сяном на тлі української воєнської війни. На лаві обжалованих засіло трох Лемків „москвофілів", на лавах суддів присяжних сіло десять польських Мазурів хлопців і двох інтелігентів.

Причина процесу — спір за границі.

Така сусідська справа. За Сяном, від Сянока аж по Мушину, на полудне від трансверсальної залізниці тягнеться компактною масою українська земля, замешкана Лемками, що дуже люблять свою землю і свої верхи. У великі революційні листопадові дні 1918 р. коли конала Австрія, а її народи розбивали старі кайдани і будували свої національні держави, то ту велику хвилину встали і Лемки та проголосили свою „Лемківську Республику".

Не всім народам пощастило сі. Хвилево впали Українці, з ними і Лемки, а їхні деякі „республіканці" опинилися в тюрмі, а тепер на лаві обжалованих — за державну зраду.

Один духовний, один світський інтелігент і один селянин. Заступлені всі верстви лемківського населення, неначе навірочно вибрані.

З початку розправи атмосфера неясна. Коли адвокат д-р Ганкевич звернувся до обжалованого по українськи, прокуратор, як опарений, запротестував, що не розуміє цеї мови предсідник трибуналу знову негайно лагодив, що, мовляв, „обі мови так подібні що ми їх розуміємо". Перші обжалований зізнають по польськи третій 74 літній селянин, Громосяк, зізнає по своїому, по лемківськи. Лемко твердий, не уступить.

Ситуація вияснюється.

Предсідник незвичайно культурна і тактовна людина, зручно гамує прокуратора, провінціонального „вщехпатріота" (прокуратура була „зміцнена", бо з заду за кріслом весь час підповідав надпрокуратор). Правда, і предсідник з початку хотів поріжнити „москвофілів" з Українцями, але по мужеській відправі обжалованого Хилка, не випав уже більше з рівноваги, яку — зазначуємо це з повною — льояльністю — захований уже до самого кінця розправи. Для нас, мешканців Східної Галичини, постать предсідника трибуналу остала справді приємним спомином, бо ми у себе стрічаємо инших...

Вже перед полуднем замінялася на салі картина. Обжалувані — з дефензивни перейшли до офензиви,, а предсідник трибуналу боронився, що мовляв, „ми про Сходну Галичину тут не говоримо, але територія на захід від Сяну належить вже до Польщі" і доказував це письмом міністерства справедливости в Варшаві.

Прегарні — так майже незнані типи у Східній Галичині*) були свідки Поляки.

„Ми узнавали права Лемків — казали вони — в імя засади: рівні з рівними, вільні з вільними".

Незвичайно важним моментом було також відчитане зізнання слуханого як свідка б. премєра польських міністрів Андрія Морачевського, який зізнає:

„Надмінюю, що влада тодішнього уряду в Варшаві не мала великого впливу в Малопольщі, де фактично до 31. грудня 1918 мала власть Ліквідаційна Комісія з осідком в Кракові і щойно на основі умови з 31. XII. 1918 підпорядкувалися вона польському урядови".

Позавидував лаврів иншим прокураторам тільки п. новосандецький прокуратор і виступив з пламенною промовою, яка не причинила йому слави**). Чого, він там не наговорив! П. прокуратор передовсім завзятий ворог Вільсона і його засади про самоозначення народів, а свою засаду так проголосив:

„В спадку по Австрії одідичила Польща і москвофілізм. Його створив в 1848 р. гр. Стадіон. Тоді цовстали Москалі а бо руські з двома с в Галичині. Вони рекрутувалися з священників в митрополитом Яхимецьким (Яхимовичем — прим. ред). на чолі. Тепер цар загинув, а є ягайлонська Польща. Лемківська земля інтегральна частина Польщі, так писав уже старинний Нестор і так порішило міністерство заграничних справ у Варшаві, яке виразно зазначило, що приналежности Лемківщини ніхто досі не кві-стіонував".

А закінчив: „Ви, польські патріоти, засудіть цих агітаторів, а руский люд піде з нами".

Це нечуване закінчення п. прокуратора найшло свій сильний відгомін в промові першого оборонця, адвоката д-ра Загайкевича, який ургігадав прокураторови, що першою і кардинальною основою кождого судді є обективність і справедливість. А звертаючися до присяжних суддів вівав їх, щоби не далися звести того роду закликом прокуратора і не сплямили великої традиції присяжних суддіїв.

Версальський трактат пригадав присяжним суддям другий оборонець адвокат д-р Черлюнчаківнч і спростував деякі історичні факти з промови прокуратора.

До хлопських сердець і хлопського розуму присяжних суддів промовив третий оборонець, адвокат д-р Ганкевич. В часі його промови розплакався старий Громосяк, а за ним ще деякі на салі...

По півгодинній наради, польські селяне видали присуд і обжаловані, по шістмісячній тюрмі, вийшли на волю.

А може й справді цих 10 польських селян, — як це зазначив в своїй промові оборонець д-р Ганкевич, — будуть перші апостоли людяних відносин між польським і українським народом?

Може вони промостять шлях до вільного союзу вільних, незалежних народів?

А може присуд польських хлопів буде осторогою для польських панів, що польські хлопи инакше ніж вони розумість клич „рівні з рівними, вільні з вільними"?

А коли так, то новосандецький процес був корисний і потрібний!...

*) Тут дрозумів я вислав одного львівського прокуратора, що не дано на одній розправі у Львові не хотів згодитися на переслухання одного свідка з Варшави, бо як він тоді сказав: „Вони там є инші". І справді пова Східної Галичини є инші польські громадяне.

**). Зараз на початку розправи прокуратор поставив внесок на виключення явности розправи, але трибунал погамував заразного прокуратора.

АМЕРИКАНСЬКА ЧОРНОМОРСЬКА ЛІНІЯ КОРАБЕЛЬНА
Посьшна пасажирська лінія під американською флягою з Ню Йорку прямо до
ОДЕССИ

Вигідний і скорий
S. S. ACROPOLIS
ВІДДЕ 15. ВЕРЕСНЯ.
з Pier 5, Hoboken
Найлїпша страва і обслуга.
Голоситись:
AMERICAN BLACK SEA LINE,
21-24 State St., New York City.

ФАРМИ!
ЧИ ВИ ШУКАЄТЕ ФАРМИ?
Ми продаємо фарми рїжного рода в найлїпших частях Ню Йорк, Конектікот і Ню Джерзи. Колиб Ви хотїли дістати чесну пораду, при-ходіть до: 143—
BERMAN & GREEN,
359 Grand Street, New York.

РОЗСТРІЛ БАНДИТА.

За морд в Буську розстріляно в четвер, 23. червня, пополудни на подвірю Бригідок у Львові польського жовніра Яна Вокрон. Його спільника Стан. Вихілського помилувано і засуджено на 20 літ тюрми.

КІЛЬКО КОШТУЄ ТЕПЕР ОДИН ПИРІГ В ПЕРЕМИШЛІ?

Хто хотівби тепер їсти пироги з черешнями, то мусівби заплатити бодай 10 м. за кождий, який має хоч 5 черешень, кождa ягода коштує тепер 1 м., разом 4 марок; мука 1½ марки, масло і варення 3½ м., разом 10 марок. Та ніхто нехай не думає, що ті пироги будуть як гутульські постоли. Та де там. От так на один лик! А до того ще й без смитани! — Так пише „У. Г.". А я від себе додаю, що сей рахунок може бути добрий, але для Перемишля. У Львові порція пиріжків, складаючася з 5 пиріжків — коштує 80 ма-речек! — Холостяк.

„SILENT PETE" HITS HOME!

It was the noon hour and they sat in the park, three of them,—an old man, a middle-aged Down-and-Outer, and Silent Pete who had come from a nearby factory to spend the balance of the lunch-hour.

"The trouble with this country," growled the Down-and-Outer, "is that the poor man has no chance. Wherever you go, you will find it so. Look at them right here, riding by in their limousines, doing nothing for a living, while thousands are sweating at starvation-wages to keep these few in luxury."

"Oh, I don't know," replied the old man. "Seem to me the workingman never drew such high wages as he does nowadays."

"And what good does it do him?" replied the Down-and-Outer. "Costs him more to live, doesn't it? And where can he go to have a good time? There isn't any place since prohibition came in. I used to be able to travel all over this country for nothin', and wherever I went there was always a handout and a warm back room to sit in. But now, if you ask anybody for a handout, they want you to break your back working for it. Shows they havn't got much to give away, doesn't it?"

"Maybe" said the old man. "It shows they realize that what they have earned by hard labor is too valuable to give away for nothing. Maybe they hope to ride in limousines themselves, some day."

"Then they are foolin' themselves," declared the Down-and-Outer. "No man can save enough money to become rich".

"I guess you are right there," agreed the old man.

Silent Pete stood up. His lunch-hour was nearly over. He looked at the others disgustedly.

"You fellows make me tired," he said. "You don't know the first thing about it. Don't you know that most of the men who own those limousines probably started as poor boys themselves? They didn't spend the best years of their lives panhandling their way around the country. I know about lots of them who worked hard, lived within their means and saved their money. Of course just saving money won't make a man rich, but if he makes his money *work* for him, it will make him rich."

"What do you mean, make your money work for you?" asked the Down-and-Outer.

"Investing it in some good security that draws dividends."

"I suppose you're gettin' rich?" sneered the other with a glance at Pete's stained overalls.

"Maybe not rich but comfortable," replied Peter preparing to walk away. "I live decently but economically. Every cent I save, I invest in good safe securities. They are working for me even harder than I do. They work for me day and night. Every cent they earn goes into the original pile, where they help to earn more. I know lots of other workingmen who are doing the same. Why anybody can do it if he will use a little common sense and deals with a reputable concern like Henry L. Doherty & Co.

And Pete went back to his work.

З ВОЛИНІ.

Зізд учителів в Дубні.

Дня 22. мая відбувся у Дубні другий учительський повітовий зізд учителів, який, як і перший, не приніс ніяких конкретних результатів. На протязі 4-годинних нарад було говорено (і то тільки инспектором) про значіння і потребу курсів польонезнавства в Дубні. Не порушено ні одного питання про відбудову зниценого шкільництва, хоч якраз ця справа найгірше поставлена з цілої Волині.

Инспектором надано було зіздови політичний характер, особливо тоді, коли став говорити про шлеську справу. Очевидно, учительство мусіло на це реагувати: одиц з присутних вказав на справедливі домагання Українців в справі Галичини Холмщини і Волині анальогічні до домагань Поляків на Шлеску. Його промову перебив инспектор, який поіритованим голосом загрозив всему зібраному учительству, що коли воно буде виступати з подібними промовами, справа прийме инший оборот. На тому закінчився зізд, не вирішивши нічого путнього.

Володимир.

Володимирська „Просвіта" одержала дня 24. мая від горохівського шкільного инспектора Складника відмовну відповідь на просьбу о відкриття у українській школи в селі Скобельці. Як мотиви відмови подається „неувзгляднїенє Пшепісує тимчасових о шкільництві елементарнем, Дзял IV. арт. 79, в чем відчає пшебія нелояльности". Не розвадзена згладом польської держави. Даремно просвітяне ломлять собі голови, а чому властиво виявляється їх нельояльність, коли дання писане по всім вимогам приписів. Є тільки одно пояснення: прошено о відкриття у українській школи, яка в дійсности вже істнує і дуже гарно розвивається, а це якраз шкодить польонізаторським плянам инспекторів на кресах. Годі сподіватися чогось кращого від людини, що її вишукано для нас у галицькому сміганку. — Просвітянин.

ГРИГОРІЙ КУНАШЕВСЬКИЙ
представитель всїх лінїй
КОРАБЕЛЬНИХ
від 1910 року

СПРОДАЄ ШИФКАРТИ ДО КРАЮ І З КРАЮ.
— через —
АНТВЕРПЕН, БРЕМЕН, ГАМБУРГ, РОТТЕРДАМ, ГДАНЬСК І ТРИЄСТ
і всі другі порти, на найлїпших і найвигіднїйших кораблях.
ВИСИЛАЄ ГРОШІ ДО ВСІХ ЧАСТИЙ СВІТА. — Відїзджачих до краю до виміни грошій не змушуєсь з чого всі вдоволені. — Повне довіре здобуте ретельностию і точностию обслуги що свідчать тисячі відїзджачих родин. — Бажаючий точних інформацій повинен всегда відвістись за порадою з повним довірєм до наведеної фірми, сталої і званої з точности дорої лїт, на вказаний адрес:
G. KUNASHEVSKY, 179 EAST 3rd ST., NEW YORK, N. Y.

ДОПИСИ.

БРУКЛИН, Н. И.
Бруклин не спить.

Дня 4. липня с. р. відбулися тут збори Злученїя Товариств і Українського Ратункового Комітету Помочі Рідному Краєви. Збори отворив председатель п. Григорій Бардак відповідною промовою і здав короткий звіт від початку заложеня Комітету. Відтак пояснив присутним, в якій цїли скликано загальні збори. Він згадав про День Независимости, як то американський нарід святкує сей день в цілих Злученых Державах. Сказав, що майже всі народи вільні, тілько український нарід не має волї. Відтак покликав на бесїдника д-ра С. Демидчука, котрий виголосив реферат.

В своїй півтора-годинній промові шановний референт змалював житте і недолю наших Українців, а що він є знаменитим бесїдником, то публика не жалувала йому грімких оплесків.

Другим бесїдником був п. Іван Кравчук, котрий згадав про історію України, відтак говорив про політику, яка тут між Українцями ведеться, та сказав, що такою політикою ми ніколи не збудуємо української держави. При кінци бесїдник накликував до згоди і до єдности та до збирання жертв на поміч галицькій Україні.

Відтак ухвалено слідуючу резолюцію, яку вислано телеграфічно на руки міністра закордонних справ у Вашінгтоні:

SECRETARY OF STATE,

Washington, D. C.

Expressing our loyalty to the Stars and Stripes on Independence Day, we ask you, Sir, to help our brethren in Eastern Galicia and liberate them from Polish yoke.

FOR UKRAINIANS IN BROOKLYN, N. Y.:
Harry Bardak, President
Roman Kuzma, Secrteary
Paul Voltowicz, Treasurer

Другу резолюцію ухвалено подати до часописи. Вона звучить:

Збори Українців в Бруклині, Н. Ї., домагаються від відчалких народних провідників, аби вони довершили діла зі скликанням Українського Конгресу.

По укінченно нарад председатель попросив присутних, аби скинулися по кілька центів на покриттє коштів висилки телеграми. Присутні деклярували більшу суму, котра буде поміщена у часописи. На тім председатель замкнув збори і присутні розійшлися вдоволені додомів.

Роман Кузьма секр.

РЕСТАВРАНТ НА ПРОДАЖ.
барґен, добрий бизнес і в добрім сусїдстві. Мусить продати з причини війзду з міста до 25-го липня. Голоситись до: B. TOMASZEWSKI, 600 Third Ave., Brooklyn, N. Y. 62-67

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ВАСИЛЬ І МАРІЯ МУЗИКА
Українські Погребники

Без рїжниці в котрій сторонї Шікаго або околиці мешкаєте, телефонуйте до МУЗИКИ і звозитиме трошї.
Звозить:
2231 W. Chicago Ave.
Телефон: Seeley 4252

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукуючих дістаємо 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщенне, за більше разів дівесь відповідний опуст. Дворазове оголошенне з 5 стрічок $1.00.

ПОШУКУЄСЬ сейчас джентора-помічника. Зголошення до: PETER MELNYK, 1054 Simpson St., Bronx, N. Y. 65

Пошукую своїх шварґів **АНДРІЯ** і **ІВАНА КОМАРИНСЬКИХ**, з села Бертешів, пов. Бібрка, Галичина. Мають перебувати в Детройт, Мишіген. Хто-бн про них знав або вони самі, про-сяться зголосити на адресу: ГРИНЬ-КО ШЕВЦІВ, 6 St. Marks Pl., New York, N. Y. 64-65

Пошукую посади **ДЯКОУЧИТЕЛЯ.** Знаю провадити хор, учити дїти і у-ладжувати представлення. Посьлу мо-жу обнити в серпни. Зголошення про-шу слати на адресу: ДЯКОУЦЗУ-ТЕЛ, NO. 2, с/о "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 65-66

ПЕТРО БАРАН перебуваючий в Америці зволить відобрати в адміністр. „Свободи" два листи від Анни Бара-нівни з Перемишля. 64-65

Пошукую **КІНДРАТА** і **МИКОЛИ ГУРА**, з села Гнилиці, повіт Збараж, Галичина. Маю лист від їх сестри Мо-три Гура. Хтобн знав їх адреси, про-шу голоситись на мою адресу: REV. JOHN PALEY, P. O. Box 236, Col-chester, Conn. 65-67

ХТОБИ знав з Українців майнерів місце, де потрібно коваля, або гелпра, прошу повідомити мене: JOHN BA-GAN, 3191 Davis St., Youngstown, Ohio. 65-67

ДЯКОУЧИТЕЛЬ з добрим теноровим голосом глядає посади. Уміє пров-вадити і вучити хор. Також добре у-чить дїти, уряджує театральні пред-ставлення і концерти і все те, що вхо-дить в обсяг дякоучительський. Ла-скаві зголошення слати на адресу: ДЯКОУЧИТЕЛЬ, с/о "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 65-67

БЕЗ НОЖА І МЕДИЦИНИ.
(Перший Український Хиропрактор)
ДР. АНДРЕЙ БОРАК
лїчить рїжні заглавної хороби так
МУШИН ЯК ЖЕНШИН
Ню Йорк офіс: 335 E. 18th Street.
Понеділок, середа, пятниця від 10 рано до 8 веч. В неділї від 10. до 1. Newark (Newark) офіс: 3 Belmont Ave. (cor. Court St., коло церкви) вівторок, четвер і субота від 10 рано до 8. вечер. 83авс—

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІКАР
С. М. КАУФМАН, М. Д.
СПЕЦІЯЛІСТ ХРОНІЧНИХ І ВНУТРІШНИХ НЕДУГ І АКУШЕР.
Години принятя: від 9. рано до 9. вечер, в неділї до 4. пополудня.
111 E. 7th ST., NEW YORK, N. Y.

ДР. Б. ГОГЕНБЕРГ
спеціяліст зі старого краю. Лїчить недуги мушин і женщин, як внутрішні так і зовнішні. Переводить всякі операції. Дає недужим без-платну пораду.
DR. B. HOHENBERG,
304 — 2nd AVENUE,
(межи 17. а 18. улицею)
NEW YORK, N. Y.
Години офісові: щоденно від 8-ої рано до 8-ої вечер.
Телефон: 1882 Stuyvesant.

СПЕЦІЯЛІСТ НЕДУГ МУШИН І ЖЕНШИН
Говорить по українськи.
Лїчить всї хронічні застарілі слабости мушин і женшин.
ЛІКАРСЬКА ПОРАДА ДАРОМ.
Dr. ZINS.
110 East 16th St. N. Y.
між Irving Pl. & Union Sq.
Год.: від 9. рано до 8. вечер.
В неділї від 9. рано до 4. пол.